

София, 1. XI. 1938 год — Година единадесета

ВСЪКИ БРОИ 8 СТРАНИЦИ — ЦЕНА 3 ЛЕВА

ЛИТЕРАТУРЕНЪ ГЛАСЪ

3 ЛЕВА
БРОЯ

СЕДМИЧНИКЪ ЗА ЛИТЕРАТУРА, ИЗКУСТВО, НАУКА И ОБЩЕСТВЕНИ ВЪПРОСИ

Редакторъ Д. Б. МИТОВЪ

407

БУДИТЕЛИТЪ

На първи ноемврий по църковния календаръ чествуваме деня на св. Иванъ Рилски. Сжщиятъ день е отреденъ да се чествува паметъта и на народнитъ будители.

Ние българитъ, за голъмо съжаление, твърде малко познаваме нашата история и твърде малко ценимъ даже имената на мнозина отъ ония великани, които изградиха български духъ, които отъ далечното минало до днесъ сж създавали и крепили българщината. А тъ сж стълбоветъ, на които закрепна нашата култура, нашето сжществуване.

Кои сж тия великани, какви сж тѣхнитъ заслуги къмъ родината?

На първо мѣсто безпорно ще трѣбва да поставимъ Царъ Бориса, който схващайки благотворното влияние, което би указало християнската религия върху българската държава, не се поколеба да я въведе въ своя дворъ и самъ да стане ревностенъ блюститель на новата религия. Неговитъ съвременници двамата братя св. Кирилъ и Методи съ създаването на славянската азбука поставиха първата стѣпка, която извика на животъ българското племе. България се сдоби съ азбука и писменостъ на свой езикъ въ моментъ, когато нито единъ отъ днешнитъ западно-европейски народи не е ималъ литература на родния си езикъ.

Да говоримъ ли за св. Климентъ Охридски, първиятъ български учител-създател на българската школа? Неговитъ книжовни трудове поставятъ началото на българската книжнина въ предѣлитъ на България и отъ тамъ се разнасятъ по всички славянски земи. Но онова, което е най-ценно въ неговата дейностъ е че той възроди българския народъ не само нравствено, но съдействува да се образува единна славяно-българска народностъ, като въведе кирилицата въ Македония и съ това затвърди единството на националната култура на цѣло българско.

Но какво да се каже за Симеона, царуването на когото съ право е наречено златенъ вѣкъ на българската просвѣта. Той събра свѣтилата на българската мисль около себе си, единъ отъ които е Черноризецъ Храбъръ съ своето съчинение „О писменехъ. . .“

Не е ли великанъ св. Иванъ Рилски най-свѣтлия ликъ, който съ своето себеотрицание и свежъ животъ създаде огнище на страдащи и болни. Създател на Рилския манастиръ, около който се образува монашеско общежитие, което игра голъма роль при нашето възражение.

Патриархъ Евтимий, които и когато отива на заклание не престава да утешава, напжтствува и благославя злочестия български народъ.

Не би трѣбвало да пропуснемъ и отбележимъ и за толкова възпѣтитъ отъ народа ни хайдутни, които презъ времето, когато българскиятъ народъ нѣмаше царе и владци, тѣ крепѣха вѣрата за свободата на тоя народъ и отмъщаваха за нанесенитъ обиди. Не слагаха ли тѣ здрави основи на днешната българска държава — предшетственицитъ на посетешнитъ революционери?

Да забравимъ ли оня монахъ, тъменъ, непознатъ, който въ Ятонъ, мѣсто за отдохъ и миръ, преди сто и осемдесетъ години, предъ лампа жумеща пишеше наведенъ и въ края извика „отъ днеска нататкъ българскиятъ родъ има история и става народъ.“ И отъ ония многобройни светини, прѣснати изъ разнитъ кжтове на отечеството ни, които презъ петъ-вѣковното двойно робство чрезъ своитъ килийни стѣха просвѣта срѣдъ българския народъ и раздухваха огъня на народния духъ.

Ами попъ Стойко отъ Котелъ, по-после Софроний Врачански, Кирилъ Пейчиновичъ, игуменъ въ Тетовско, Хаджи Теодосий, който откри първата българска печатница; Иларионъ Макариополски, Сава Раковски — поетъ и бунтовникъ; Неофитъ Бозвелията, който води люта борба съ Фереръ и победи.

Не сж ли народни сподвижници: Петко Р. Славейковъ, който

отъ градъ на градъ съеше съмето на просвѣтата и подготвяше борбата противъ Фенеръ; Хаджи Димитъръ, Стефанъ Караджата, Василъ Левски, за когото тѣсенъ бѣше манастирътъ и когато издигалъ гласъ да пѣе тропаръ, чувалъ плача на нещастнитѣ; Ботевъ, комуто стига само тая награда да се каже нѣвга: Умрѣ сиромасъ за правда и свобода.

Най-после трѣбва ли да забравимъ голѣмиятъ джбъ въ литературата Иванъ Вазовъ, който половинъ вѣсъ пѣ и плака за България, както и редицата знайни и незнайни борци съ перо и мечъ, които изградиха днешна България.

Да, това сж народнитѣ будители, предъ чиито святи сѣйки трѣбва да се поклонимъ на 1 ноемврий. Малцина отъ тия народни сподвижници иматъ паметници по стѣди и мегдани; но ние трѣбва да издигнемъ паметници въ нашитѣ сърдца и души и да ги укичимъ съ неувѣхналия вѣнецъ — любовта къмъ родината.

П. М. Скопакъ